

Knjižnica za mladino. O 29. zvezku »Knjižnice za mladino«, ki prinaša povest »Miludin Oblokar« v Lebanovem prevodu, piše »Domovina«: S tem delom si bo pridobila »Knjižnica za mladino« novih prijateljev, saj je ta povest poleg zanimivega dejanja tudi polna lepih nauk. Opisuje dečka na poti od prvih šolskih let do vstopa v resno, zrelo življenje. Pisatelj opozarja na vse čeri in nevarnosti, ki prete mlademu človeku, da ne zagazi v pogubo, zlasti svari pred pijančevanjem. To knjigo naj bi kupili pedagogi in starši svojim otrokom, zakaj v nji je mnogo zdravega zrna, ki ga vsejejo v deške duše. Knjigo, toplo priporočamo!

Testament. Tak je naslov najnovejši slovenski štiridejanski drami s petjem, ki jo je spisal še mlad, a nadarjen pisatelj, ki se skriva pod psevdimoimenom Otokar Klas. Dasi je vzeta snov iz Kersnikovega romana istega imena, vendar ni to navadna dramatizacija, ki se tesno oklepa izvirnika, ampak je igra sama zase docela samostalno delo. Pevske točke k tej igri je uglasbil naš tovariš gospod Emil Adamič, učitelj v Kamniku.

O delu samem ne mislim reči ničesar, ker je to naloga leposlovnih listov, pač pa je treba osvetliti pripravo k izvajanju te drame. Zlahka trdim, da je bilo najgladkeje in najskrbneje pripravljeno, da igra popolnoma propade. Zadnji čas je, da kar najodločneje poudarjamo, da bi ne smeli nobene slovenske novitete igrati koncem sezije. Prvi pomladni žarki izvabijo ljudi kaj radi po dolgi zimi iz zatohlih sob ven v prenavljajočo se prirodo. In tudi to ni bil morda slučaj, da so izbrali za igro 25. sušec, isti dan torej, ko je bilo skoro vse občinstvo, ki sicer obiskuje naš Talijin hram, s pevci »Glasbene Matice« v Trstu. Ker pa so igralci storili izvečine svojo dolžnost, je igra dobro uspela in morebitne že preračunjene nakane so se ob dobro naštudiranih vlogah igralcev izjalovile. Čul sem tudi, na kar pa polagam mnogo važnosti, da je želelo dramsko oboje za svojo benefično predstavo to igro, dasi je bila odložena za ta večer že druga.

Prav po mačehovsko pa so delali s pevske točkami. Z dvema izkušnjama se pač ne spravlja domača noviteta na oder. Prvotno je bilo prirejeno spremljevanje petja za ves orkester, a dramatični odbor je poslal vso stvar nazaj s pripombo, naj predela skladatelj spremljevanje za mali orkester. Predelanju so milostno dovolili le par dni, dasi je vsa partitura ležala v Ljubljani že nekaj mesecev. Najlepšo pevske točko »Oče naš« pa so kratkoma izpustili. Peli so tako, da bi bilo res bolje, da bi ne peli. Ne da bi poznal razmere, v katerih so pripravljali »Testament«, in brez vpogleda v delo samo, je imel »Slovenčev« poročevalec drzno čelo, oceniti pevski del te igre tako-le: »Prav lahko bi tudi pogrešali godbene točke, saj naše gledališče vendar ni kak »Versuchskanninchen« za debutiranje bodočih glasbenikov«. In res, pri reprizi so izpustili vse pevske točke. Zlobni oceni »Slovenčevega« poročevalca je treba povedati, da je gospod E. Adamič zlasti po »Novih Akordih« do dobra znan našemu muzikaličnemu svetu in je kot tak na prav dobrem glasu. Hvaležni mu moramo biti prav od srca že za marsikatero ljubko skladbo. Če bi pa res ne bile njegove pevske točke v »Testamentu« dovolj zrele za izvajanje in če bi bile res tako pomanjkljive, tedaj je bila dolžnost merodajnih faktorjev, da bi opozorili skladatelja še v pravem času, naj se izpusti v igri pevska partija. Toda temu ni bilo tako. Pisec teh vrst je videl, se vglobil in tudi večkrat preigral te zборе še v rokopisu in reči mora, da so mu ugajale tako glede melodije in izvirnosti, kakor zlasti glede narodnega tona, ki veje iz teh lepih zborov in katerega je pogodil skladatelj tako srečno. Sicer pa se je gospod E. Adamič sam že prej zasigural s tem, da je dal delo kritično pregledati nekaterim našim priznanim glasbenikom, ki so izrekli skladatelju za to delo laskavo priznanje in svoje posebne čestitke. Najvažnejša naloga vsake intendantce bi morala biti pač ta, da posveča zlasti domačim izvirnim igram vso paznost, da se igra kolikormožno dostojno uprizori. S polnim pravom smejo to zahtevati od nje tako pisatelji kakor skladatelji, to je pa tudi najmanj, kar more izsiliti gledališče obiskujoče občinstvo od mož, ki jim je poverjeno vodstvo gledališča. Naj dobe ti nasveti poslušna ušesa!

R.

Razdelitev učne tvarine nazornega nauka v zvezi s čitanjem za I. šolsko leto po »Začetnici«. (J. Koprivnik in G. Majcen), za II. in III. šol. leto po čitanki »Drugo berilo in slovnica.« Sestavil K. Marschitz, nadučitelj. Založila »Zvezna trgovina« v Celju. 1905. Tisk »Zvezne tiskarne.« — Ta pregledna in razumno sestavljena razdelitev bo izvrstno služila učiteljstvu, ki rabi pri pouku zgoraj navedene knjige. — Delu se pozna, da ga je sestavil izvežban šolnik. C. 30 h.

Vestnik.

† **Fran Rakuša.** Dne 25. pret. mes. je umrl v bolnici v Trstu g. Fran Rakuša. Pokojnik je bil rojen v Cvetkovcih na Štajerskem l. 1859. Po absolviranih učiteljskih študijah je služboval na Humu, pri Sv. Bolfanku, v Dobovi pri Brežicah in naposled v Trstu na Ciril-Methodovi šoli. Zadnje čase je služboval pri »Tržaški hranilnici in posojilnici« kot kontrolor. Deloval je tudi na slovstvenem polju. Razen člankov, ki jih je napisal za razne liste, je objavil tudi samostojna dela: »Domoznanstvo ormoškega okraja«, »Je zmota kratka, dolg je kes«. Njegovo najznamenitejše delo pa je »Slovensko petje v preteklih dobah. Drobnotice za zgodovino slovenskega petja«. — Pokojnik je za to knjigo mnogo žrtvoval, ker jo je izdal z ilustracijami, kar ga je stalo mnogo truda in stroškov. — N. p. v m.l.

Častni občan. Občinski zastop v Tomaju je imenoval za častnega občana tamošnjega nadučitelja Ant. Benigerja, in sicer ob štiridesetletnici njegovega službovanja. Od teh 40 let deluje nadučitelj Beniger 33 let v tomajski občini.

Učiteljska vest. Suplentinja na štirirazrednici v Cerknici gđe. Antonija Hribarjeva je postala provizorična učiteljica na tej šoli.

Hroščevo leto. Znano je, da je hroščevo leto velika nesreča za kmeta, a velika nesreča je tudi za učiteljstvo. In ravno letos je tako leto. Pred nekoliko leti je trpinčila učiteljstvo mačka, letos mu lezejo za vrat — rjavi hrošči. K formalnim stopnjam in k drugim modrostim so prilezle sedaj še razne živalce, ki naj dvignejo učiteljeve pedagoške znanosti in metodiške spretnosti. Ne tresejo se sicer gore, da bi se rodila miš, a trepečejo pred seciranjem rjavi hrošči in gledajo z vsemi svojimi sestavljenimi očmi, kako se rodevajo iz njih — učne slike! Prosimo, to je popolnoma resno! Tukaj in tukaj izdeluje v vsem obsežnem okraju vse učiteljstvo biografijo slovečega rjavega hrošča do tretjega kolena nazaj. »Rjavi hrošč!« tako gre od ust do ust, iz doline v breg, od zemlje do neba. Pripravljati se morajo veliki dogodki, ker je stopil v ospredje rjavi škodljivec, ki je začel menda glodati na živem drevesu kranjskih pedagoških modric. Ako nas ne vara spomin, smo že brali učno sliko o rjavem hrošču, natisnjeno v zbirki učnih slik, ki jo je vidiral c. kr. okr. šol. nadzornik, in je torej brez dvoma vzorna v vsakem detajlu. Ali v tistem okraju imajo rjavi hrošči nemara drugačne strice in tete, zato ne smejo njih življenjepisa kolportirati preko meje domače dežele! Zatorej treba novih biografov, ki tirajo ubogo žuželko po torturnici formalnih stopenj, da ne bo kmalu poznala — same sebe! In drugič ni tudi v sedanjih časih nikjer na božjem svetu važnejšega in aktualnejšega šolskega vprašanja, ki bi se dala o njem izpregovoriti pametna beseda pri uradnih učiteljskih skupščinah: sedaj lezemo polagoma kdovekam v znamenju — rjavega hrošča. A gospodje naj nam dovolijo skromno opazko, da se nam zdi to znamenje jako slabo. S to malovažno in sila suhoparno nalogo greše na inteligenco učiteljstva in postavljajo uradne skupščine v luč šablonskega in malenkostnega. O referatih za okrajne skupščine smo že govorili, a kakor se kaže, so preslišali naš glas. Saj nam kaže ta slučaj, da so poklicani gospodje veliki v malenkostih in da se boje drugih, važnih vprašanj. In še nekaj! Kdor bo izbran, da demonstrira s svojim rjavim hroščem, bo imel neprijeten občutek, da se učiteljstvo dolgočasi in da se dolgočasijo tudi učenci, saj jih vendar ne more zanimati obravnava rjavega hrošča, ki se veseli svojega življenja le meseca maja, ako jih maltretujejo z njo koncem junija ali začetkom julija. Našim velikim šol-

nikom na ljubo bi morala celo mati priroda od časa do časa napraviti izjemo, sicer ji lahko pride ukor, ker dela proti nazornosti pouka. Ta slučaj pa tudi glasno kliče vodstvo šolskega mnjenja v Ljubljani, da naj vendar že odkaže odlično mesto v svojih zbirkah mački in rjavemu hrošču, da ostaneta še poznim zanamcem viden znak naše sedanje velike in sijajne dobe!

Iz seje c. kr. okrajnega šol. sveta v Radovljici. Zadnja seja je bila 28. aprila t. l. Učitelju Ivanu Šemrlu iz Lesca se je pripoznala druga starostna doklada. Učiteljici Olgi Šivic se je zaradi bolezni podaljšal dopust do konca šolskega leta. Sestavil se je zapisnik prosilcev za izpraznjeno učno mesto na Jesenicah. Rešilo se je več prošelj za prestop v ponavljajno šolo, oziroma za izpust iz šole. Prošnja neke učiteljice za remuneracijo je bila priporočeno odkazana na višje mesto. Potrdilo se je nadzorovalno poročilo o šoli v Kropi. Pregledali in potrdili so se računi krajnih šol. svetov za stvarne potrebščine sledečih šol: Zasip, Dobrava pri Bledu, Kropa, Leše, Srednja vas, Mošnje, Oviše, Radovljica, Bela peč in Boh. Bela.

Odlikovanje ljudskošolskega učenca. Jožef Lah, 13letni učenec slovenske šole v Ormožu, je dobil od c. kr. namestnije v Gradcu talijo za rešitev življenja v znesku 52 K 50 h, ker je dne 26. julija lanskega leta rešil součenko Terezo Novak, da ni utonila v Dravi. Dne 18. aprila t. l. to je zadnji šolski dan pred Veliko nočjo, je šolski vodja v navzočnosti vsega učiteljstva, staršev in vseh učencev imenovanemu dečku izročil slovesno dotično hranilno knjižico ter je v svojem nagovoru poudarjal, da pač redkokdaj 13letni deček dobi enako odlikovanje, ki je čast za njega, za starše, za učiteljstvo in posebno tudi za šolo, na kateri se vzgojuje.

Nekaj o kolkovini prošelj za podelitev starostnih doklad. Prijatelj nam piše: Ker utegne marsikoga učitelja zanimati, oziroma poučiti, kako se je treba pogostoma boriti tudi za malenkostne zadeve, Vam naznanjam sledeče: C. kr. finančno okrajno ravnateljstvo v X. mi je z odlokom z dne 7. novembra 1904. poslalo »Zahlungs-Auftrag infolge amtlichen Befundes«, s katerim se mi je naznanilo, da imam plačati 1 K 50 h, ker moja prošnja na okraj. šol. svet za podelitev II. starostne doklade ni bila kolkovana. — Proti temu plačilnemu nalogu sem vložil rekurz v teku 30 dni po dostavljenju. Opiral sem se v rekuru edino na dejstvo, da sam kot oseba nisem poslal nobene prošnje, ampak da je le šolsko vodstvo v uradni vlogi okraj. šol. svetu naznanilo, da imam jaz z dnem 1. maja 1903. leta pravico do II. starostne doklade. — Plačilni nalog so mi dostavili 29. novembra 1904. — Rekurz sem odposlal 18. decembra 1904. Znesek 1 K 50 h sem ne glede na rekurz imel plačati v teku 30 dni; plačal sem pri davkarji v Z. dne 28. decembra 1904. — Mojemu rekuru je c. kr. finančno okraj. ravnateljstvo v X. z odlokom z dne 23. marca 1905. št. 5494, ugodilo. Besedilo (slovenski original, zakaj tudi moj rekurz je bil slovenski) se glasi: **Odlok.**

C. kr. finančno dežel. ravnat. v Y. je z ukazom z dne 14. marca 1905, št. 6942, čez ta rekurz proti zvišani kolkovni pristojbini po 1 K 50 h, predpisani pri c. kr. davkarji v Z. pod a. zazn. tek. št. 4363/04 z ozirom na tar. št. 9 zak. z dne 9. febr. 1850, dr. zak. št. 50, povračilo tiste pristojbine ukazalo.

C. kr. davkarja v Z. dobi torej obenem povelje, stranki dne 28. dec. 1904. pod B sub Z a 107 poplačani znesek po 1 K 50 h, beri eno krono 50 h, proti temu dekretu, nekolkovani pobotnici in opominu na plačilnem potrdilu v gotovini izročiti.

Dne 29. marca 1905 mi je davkarja v Z. vrnila plačani znesek 1 K 50 h.

O tem slučaju obveščam s tem uredništvu »U. T.«, ker menim, da o enakem slučaju še ni bilo v Vašem listu govora.

Ali so časopisne tiskarne koncesiji podvržene? Drž. poslanec dr. Adolf Stransky je zaprosil kot izdajatelj lista »Lidové Noviny« v Brnu pri moravski namestnji za koncesijo, da si pripravi za svoj list potrebno tiskarno. Namestnja je odrekla koncesijo z motivacijo, da dr. Stransky

nima strokovne sposobnosti za vodstvo tiskarne, ki jo zahteva cbrtni red. Notranje ministrstvo, na katero je dr. Stransky vložil ugovor, je istotako odbilo zahtevo po koncesiji, pooblastilo pa je vendar namestnijo, da sme podeliti Stranskemu dovoljenje za vzdrževanje tiskovnega stroja, ki ga potrebuje za tiskanje svojega lista, ako bi zanj prosil. Ministrstvo za notranje zadeve je zastopalo v tej odločbi stališče, da se časopisne tiskarne, ki so namenjene edino le za tiskanje lista, kvalifikujejo samo kot pomožni obrat časopisnega podjetja, zato niso te kakor tudi podjetje samo po členu IV. za obrtni red izdanega razglasnega patenta obrtnopravnim določbam podvržene; pravica za obratovanje časopisne tiskarne je torej podvržena le tiskovno policijskemu dovoljenju. Proti ministrski odločbi se je pritožil gremij tiskarjev v Brnu na upravno sodišče, in ta pritožba je prišla v obravnavo 19. aprila t. l. Po enournem posvetovanju je je naznanil predsednik, da se bo izpoznava upravnega sodišča objavila 28. aprila.

Listnica uredništva.

Učiteljsko društvo za sežanski okraj in Učiteljsko društvo za kamniški okraj: Vabilo k zborovanju, ki se je vršilo dne 4. m., smo prejeli dne 28. pret. m., torej tisti dan, ko je izšla zadnja naša številka. Zato vabila nismo mogli več priobčiti. Bilo bi društvu samemu v korist, ako nam pošlje vabilo k zborovanju vedno pravočasno, t. j. vsaj dva dni prej, preden izide naš list. Sicer ni naša krivda, ako ne priobčimo društvenih vesti.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 571.

Kranjsko.

Na trirazredni meščanski šoli v Krškem z nemškimi učnim jezikom, s katero šolo je združen enoleten učni tečaj, popolniti je s pričetkom šolskega leta 1905/1906 stalno sledeča učna mesta:

1. mesto ravnatelja z zakonitimi dohodki in s pravico do užitka prostega stanovanja in letne remuneracije 100 K za vodstvo enoletnega učnega tečaja.

2. dve učni mesti za jezikovno-zgodovinsko strokovno skupino z zakonitimi dohodki.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati tukaj do 29. maja t. l. C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 29. aprila 1905.

Št. 518.

Na štirirazredni ljudski šoli v Cerknici se razpisuje s tem eno učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potem do dne 25. maja 1905.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 24. aprila 1905.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—7. ure zvečer ali pa vsak dan potem poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4.32%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljati 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 10 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Zaloška cesta št. 5.